

PROVINCIE UTRECHT

AGRESSIEPROTOCOL POLITIEKE AMBTSDRAGERS PROVINCIE UTRECHT

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. TE MAKEN MET AGRESSIE OF INTIMIDATIE TIJDENS JOUW WERK ALS POLITIEK AMBTSDRAGER? MELDEN HELPT!	5
2. TIJDENS EEN INCIDENT	8
3. COMMUNICATIE	9
4. NASLAG	10

INLEIDING

Voor politieke ambtsdragers is het belangrijk dat zij gemakkelijk benaderbaar zijn, open in de samenleving kunnen staan, het politieke debat vrij kunnen voeren en besluiten zonder oneigenlijke druk kunnen nemen. Agressie hoort daar niet bij. Agressief gedrag kan besluitvorming beïnvloeden. Het raakt aan de integriteit van het lokaal bestuur en is ondermijnd voor de democratie. Van wie het agressief gedrag afkomstig is maakt niet uit: een individuele burger, een collectief, of een persoon die namens een bedrijf, organisatie of groepering handelt. Ook agressief gedrag tussen politieke ambtsdragers is niet acceptabel.

Je kunt het met elkaar oneens zijn, maar (verbale) agressie, online en offline, is nooit de oplossing. Daarom hanteren we in Utrecht de norm:

Niet normaal!
Agressie accepteren we niet. Op alle vormen van grensoverschrijdend gedrag reageert de provincie Utrecht met gepaste maatregelen.

Zo geven we met elkaar een belangrijk signaal: hier trekken wij de grens.

Onder agressief gedrag vallen alle daden van vijandigheid, zowel in verbale als in fysieke zin, direct of indirect, gericht op een ander persoon, met de bedoeling deze te bedreigen, te intimideren, te beledigen, te discrimineren, aantasten goede naam of eer, reputatieschade of lichamelijk letsel toe te brengen of gericht op het opzettelijk vernielen van andermans goederen of bezittingen. Het agressieve gedrag is functie gebonden en kan zowel plaatsvinden op locaties van de provincie Utrecht als elders.

Onderdeel van het integriteitsbeleid voor politieke ambtsdragers van de provincie Utrecht zijn de 'Gedragscode integriteit politieke ambtsdragers provincie Utrecht 2023-2026', het 'Protocol omgang vermoeden van integriteitsschendingen provincie Utrecht' en dit 'Agressieprotocol politieke ambtsdragers'. Dit agressieprotocol is van toepassing op iedereen die agressie vertoont naar een politieke ambtsdragers. Wanneer de onderlinge omgangsvormen tussen politieke ambtsdragers als 'agressief' zijn te typeren, dan is dit agressieprotocol ook van toepassing. Als er sprake is van ordeverstoring tijdens Staten- of commissievergadering is het Reglement van Orde Provinciale Staten provincie Utrecht 2020 van kracht.

Achtereenvolgens wordt behandeld welke stappen kunnen worden genomen na een incident, welke maatregelen er zijn om agressie te voorkomen, hoe te handelen tijdens een incident, en wat de afspraken over communicatie zijn. Via Netwerk Bestuur zijn praktische adviezen te vinden hoe om te gaan met agressie en bedreigingen via sociale media: [Netwerk Weerbaar Bestuur](#).

1. TE MAKEN MET AGRESSIE OF INTIMIDATIE TIJDENS JOUW WERK ALS POLITIEK AMBTSDRAGER? MELDEN HELPT!

Bij wie kan ik een incident melden?

De norm is dat politieke ambtsdragers incidenten altijd intern melden. Zij kunnen daarvoor terecht bij de commissaris van de Koning en de griffier, dan wel de provinciesecretaris.

Het intern melden van agressie is een startpunt voor hulp voor de ambtsdrager (zoals steun of nazorg). Melden helpt bij het in kaart brengen van de problematiek en het op gang brengen van het gesprek over agressie binnen het politieke ambt. Het stimuleert anderen om te melden en zo beschermen we de politiek ambtsdragers en de democratie tegen agressie.

Wat moet of kan ik melden?

Ambtsdragers melden alle vormen van grensoverschrijdend gedrag die van invloed zijn op het welbevinden of op de uitoefening van het werk, strafbaar of niet. Ook als de ambtsdrager hier zelf geen last van heeft, kan dit helpen om inzicht te krijgen in de omvang van het probleem. Zowel online- als offline-agressie worden gemeld. Elke vorm van grensoverschrijdend gedrag, agressie en intimidatie is ongewenst en ontoelaatbaar gedrag. Ook bij twijfel of er sprake is van agressie is het wenselijk dat de politieke ambtsdrager melding maakt of in ieder geval de situatie voorlegt aan de commissaris van de Koning of de griffier dan wel de provinciesecretaris.

De ambtsdrager geeft in de melding aan wat er is gebeurd, of en hoe er is gereageerd en hoe het contact verliep. De ambtsdrager geeft aan welke vervolgstappen deze na de melding wil, voor zichzelf en naar de dader.

Wat gebeurt er met mijn melding?

Dit verschilt per incident. Er wordt besproken waar behoefte aan is en niets gebeurt zonder toestemming van de melder. Na de melding kan bijvoorbeeld steun voor de melder en (indien nodig) voor de familie ingeschakeld worden, afhankelijk van de situatie. De melder staat er niet alleen voor! Ook wordt er gekeken welke reactie richting de agressor wenselijk en mogelijk is zoals een ordegesprek met de agressor, een waarschuwing en eventueel het doen van een melding of aangifte bij de politie. Vervolgacties worden altijd afgestemd met de melder, maar kunnen gedaan worden door de provincie Utrecht om de melder te ontlasten.

Registratie

De commissaris van de Koning en de griffier, dan wel de provinciesecretaris, informeren de regisseur integriteit ter registratie van de melding. Die wordt geanonimiseerd doorgegeven. Registratie biedt een totaaloverzicht van incidenten met veroorzakers. Daardoor is de aard, de vorm en mogelijke toename of afname van incidenten binnen de provincie Utrecht inzichtelijk. Dat kan de basis vormen voor (preventieve) maatregelen.

Melden, aangifte en andere maatregelen

Het uitgangspunt is dat altijd een interne melding wordt gedaan bij agressie. Na de interne melding kan de provincie Utrecht, om de melder te ontlasten, een melding of aangifte doen bij de politie.

Het doen van aangifte van agressie bij de politie helpt bij de strafrechtelijke vervolging van de dader (dossier-opbouw). De processtappen en de werkwijze voor het doen van een melding of aangifte zijn uitgewerkt in 'Stappenplan Melding en aangifte voor politieke ambtsdragers' van Netwerk Weerbaar Bestuur.

Naast het doen van een melding of aangifte bij de politie kunnen de volgende maatregelen worden getroffen:

- Stopgesprek: het doel van het gesprek is om herhaling te voorkomen door de agressor aan te spreken op het ongewenste gedrag en de aanleiding van het agressieve gedrag te achterhalen. Het gesprek vindt kort na een incident plaats;
- Waarschuwing: een schriftelijke waarschuwing door de commissaris van de Koning;
- Ontzegging toegang: de agressor, niet zijnde een politieke ambtsdrager, kan voor bepaalde periode een toegangsverbod worden opgelegd voor het provinciegebouw. De politieke ambtsdrager kan voor bepaalde tijd de toegang tot de vergadering worden ontzegd;
- Schade verhalen: de dader is aansprakelijk voor de door hem aangerichte schade. De schade wordt in alle gevallen op de dader verhaald.

Nazorg

Naast het regelen van praktische zaken is met name de emotionele ondersteuning van politieke ambtsdragers (en hun families) na een incident van groot belang voor het behoud van persoonlijk welzijn en voor adequaat functioneren in de toekomst. Daarom wordt altijd opvang en nazorg aangeboden. De commissaris van de Koning is de eerstaangewezen persoon om opvang en nazorg te verlenen aan de politieke ambtsdragers. En ook onderling tussen politieke ambtsdragers is het belangrijk om gesprekken te voeren over tekenen van stress en trauma. Stress is een normale reactie op een abnormale situatie. In veel gevallen gaat de stress weer weg. Als er aanhoudende stressklachten zijn faciliteert de provincie Utrecht zo nodig professionele en psychosociale hulp voor de politieke ambtsdrager en directe familie. En ook zonder klachten is een opvang gesprek met een professional altijd mogelijk.

Preventie

Voorkomen van agressief gedrag heeft de voorkeur boven omgaan met agressie. Om agressief gedrag zoveel mogelijk te voorkomen heeft de provincie Utrecht organisatorische maatregelen getroffen, worden trainingen aangeboden en wordt de dialoog over dit onderwerp gestimuleerd.

Organisatorische maatregelen

- De beveiliging is beschikbaar via 030 258 9001.
- Bijstand door beveiliging wordt preventief ingeschakeld als vooraf duidelijk is dat een risico-gesprek op het provinciehuis zal worden gevoerd. Bovendien kan een persoon worden toegevoegd aan het gesprek.
- Tijdens openbare vergaderingen overdag en 's avonds is altijd beveiliging aanwezig.

Dialogo/training

- Agressie is bespreekbaar tijdens overlegvormen, zoals commissie- en PS-vergaderingen en informatie-bijeenkomsten.
- Bij een nieuwe collegeperiode wordt in een bijeenkomst met politieke ambtsdragers stil gestaan bij het beleid over veilig en integer werken. De organisatienorm en de nazorg die de provincie Utrecht biedt worden daarbij expliciet benoemd. Nieuwe politieke ambtsdragers worden geattendeerd op het agressieprotocol;
- Op verzoek organiseren de griffie en de regisseur integriteit een gelegenheid om ervaringen en dilemma's in de aanpak van agressie te bespreken. Eventueel vindt dit plaats op basis van casuïstiek en de risicoanalyse. Waar relevant worden ook vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie uitgenodigd om casuïstiek waarin het samenspel tussen politieke ambtsdragers en ambtenaren in het bijzonder van belang is/was, te bespreken en om afspraken te maken voor de toekomst;
- Politieke ambtsdragers moeten in staat zijn om escalatie van bepaald gedrag te voorkomen en zij moeten weten hoe te handelen tijdens uitingen van norm overschrijdend gedrag. Daartoe organiseert de regisseur integriteit op verzoek trainingen in het omgaan met agressief gedrag.

2. TIJDENS EEN INCIDENT

Als agressief gedrag plaatsvindt dan is sprake van een incident en dienen maatregelen genomen te worden. Het doel daarvan is om verdere escalatie te voorkomen. In ieder geval is het van belang om professioneel en duidelijk op te treden door zoveel mogelijk kalm en rustig te blijven. Het benoemen van het agressief gedrag en het duidelijk stellen van een grens kan voorkomen dat agressief gedrag voortduurt. Daarnaast kan de hulp van beveiliging en politie ingeschakeld worden.

Politie en beveiliging

- Hulpdiensten worden bij nood ingeschakeld via 112;
- De beveiliging van het provinciehuis is aanwezig bij de receptie en is te bereiken via telefoonnummer 030 258 9001;
- Ondersteuning van politie buiten noodgevallen is beschikbaar via: 0900–8844.

Agressie tijdens een overleg

- Als tijdens een overleg op het provinciehuis sprake is van agressie, wordt het gesprek beëindigd en verzoekt/sommeert de politieke ambtsdrager de externe het pand te verlaten.
- De politieke ambtsdrager roept zo nodig hulp van de beveiliging of de politie in;
- De eigen veiligheid staat altijd voorop. De politieke ambtsdrager past gevoelsreflectie toe, probeert niet en probeert kalm te blijven.

Ordeverstoring tijdens een Staten- of commissievergadering

- Bij ordeverstoring van een vergadering schorst de voorzitter de vergadering;
- De voorzitter is bevoegd om toehoorders die de orde verstoren te doen vertrekken en kan hen bij herhaalde verstoring van de orde de toegang tot de vergadering ontzeggen voor ten hoogste drie maanden¹;
- Volgens art. 28 lid 3 van het Reglement van Orde: “De voorzitter roept de spreker die de orde verstoort of zich onbetamelijke of beledigende uitdrukkingen veroorlooft tot de orde. Indien het lid hieraan geen gehoor geeft, kan de voorzitter hem het woord ontnemen. Dit lid mag dan verder niet meer aan de beraadslagingen over het betreffende punt in de betrokken vergadering deelnemen”.
Zo nodig doet de voorzitter de ambtsdrager verwijderen. Bij herhaling van zijn gedrag kan het lid bovendien voor ten hoogste drie maanden de toegang tot de vergadering worden ontzegd².

1 Artikel 26 lid 1 en 2 Provinciewet.

2 Artikel 26 lid 3 Provinciewet.

3. COMMUNICATIE

De commissaris van de Koning is (al dan niet vertrouwelijk) woordvoerder richting Provinciale Staten bij agressie tegen een politieke ambtsdrager van de provincie Utrecht. Bij directe betrokkenheid van de commissaris van de Koning, dat stemt die met de loco-commissaris van de Koning af wie het woord voert.

Andere politieke ambtsdragers worden na instemming van het slachtoffer op de hoogte gebracht van een incident, tijdens een besloten GS- en/of PS-vergadering. Vertrouwelijkheid wordt daarbij in acht genomen. In het geval van voortdurende dreiging is het van groot belang dat niemand van de betrokkenen uitspraken doet die leiden tot verhoging van veiligheidsrisico's.

4. NASLAG

Dit agressieprotocol is tot stand gekomen door gebruik te maken van het agressieprotocol voor de ambtelijke organisatie, de adviezen vanuit de Rijksoverheid, het Netwerk Weerbaar Bestuur, VNG en Statenlid.nu. De informatie is via onderstaande links te raadplegen.

- **Netwerk Weerbaar Bestuur:** <https://weerbaar-bestuur.nl/producten-en-diensten/stappenplan-melding-en-aangifte-voor-politieke-ambtsdragers>
- **Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur:** <https://www.weerbaarbestuur.nl/producten-en-diensten/ondersteuningsteam-weerbaar-bestuur>
- **Statenlid.nu:** https://www.statenlidnu.nl/nieuws-1/819881_collectieve-norm-tegen-agressie-en-intimidatie-nu-ook-specifiek-voor-statenleden
- **Rijksoverheid:** <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/convenanten/2007/10/01/eenduidige-landelijke-afspraken-ela>
- **VNG:** <https://vng.nl/nieuws/melden-van-agressie-en-intimidatie-niet-vanzelfsprekend>